



## Frågor om rösträtt, valsystem m.m.

---

### Sammanfattning

I detta betänkande behandlar konstitutionsutskottet 33 motionsyrkanden från allmänna motionstiderna 2012 och 2013. I sak behandlas en motion om höjd riksdagsspärr, medan 32 motionsyrkanden som gäller frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden nu behandlas i förenklad ordning.

Utskottet avstyrker motionerna.

I betänkandet finns tre särskilda yttranden (MP, SD och V).

# Innehållsförteckning

Sammanfattning .....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut .....	3
Redogörelse för ärendet .....	5
Utskottets överväganden .....	6
Höjd riksdagsspärr .....	6
Motioner som behandlas i förenklad ordning .....	7
Särskilda yttranden .....	9
1. Motioner som behandlas i förenklad ordning, punkt 2 (MP) .....	9
2. Motioner som behandlas i förenklad ordning, punkt 2 (SD) .....	9
3. Motioner som behandlas i förenklad ordning, punkt 2 (V) .....	9
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag .....	10
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012 .....	10
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013 .....	12

# Utskottets förslag till riksdagsbeslut

## 1. Höjd riksdagsspärr

Riksdagen avslår motion

2013/14:K283 av Adnan Dibrani (S).

## 2. Motioner som behandlas i förenklad ordning

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:K208 av Caroline Szyber (KD),

2012/13:K218 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 4,

2012/13:K248 av Jonas Gunnarsson och Elin Lundgren (båda S),

2012/13:K259 av Christer Akej (M),

2012/13:K268 av Kent Ekeroth (SD) yrkandena 1–3,

2012/13:K321 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2012/13:K324 av Jabar Amin m.fl. (MP),

2012/13:K326 av Fredrik Schulte (M),

2012/13:K353 av Thoralf Alfsson och Kent Ekeroth (båda SD),

2012/13:K357 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2012/13:K371 av Ylva Johansson m.fl. (S),

2012/13:K383 av Erik Almqvist (SD) i denna del,

2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP) yrkande 29,

2013/14:K227 av Boriana Åberg (M) i denna del,

2013/14:K250 av Lise Nordin m.fl. (MP) yrkande 3,

2013/14:K282 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2013/14:K307 av Thoralf Alfsson och Kent Ekeroth (båda SD),

2013/14:K308 av Thoralf Alfsson och Kent Ekeroth (båda SD),

2013/14:K315 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M) yrkande 3,

2013/14:K332 av Carina Herrstedt (SD),

2013/14:K337 av Jonas Gunnarsson och Elin Lundgren (båda S),

2013/14:K342 av Teres Lindberg (S),

2013/14:K365 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD) yrkandena 1–3,

2013/14:K390 av Kent Ekeroth (SD) yrkandena 1–3 och

2013/14:K394 av Maria Ferm m.fl. (MP) yrkande 19.

Stockholm den 18 mars 2014

På konstitutionsutskottets vägnar

*Peter Eriksson*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Eriksson (MP), Per Bill (M), Björn von Sydow (S), Helene Petersson i Stockaryd (S), Lars Elin-derson (M), Billy Gustafsson (S), Karl Sigfrid (M), Phia Andersson (S), Karin Granbom Ellison (FP), Hans Hoff (S), Per-Ingvar Johnsson (C), Hans Ekström (S), Tuve Skånberg (KD), Jonas Åkerlund (SD), Mia Sydow Mölleby (V), Cecilia Brinck (M) och Montaser Eneim (M).

## Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar konstitutionsutskottet 33 motionsyrkanden från allmänna motionstiderna 2012 och 2013. I sak behandlas en motion om höjd riksdagsspärr, medan 32 motionsyrkanden som gäller frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden nu behandlas i förenklad ordning.

# Utskottets överväganden

## Höjd riksdagsspärr

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion (S) om höjd riksdagsspärr.

### Motionen

Adnan Dibrani (S) begär i motion 2013/14:K283 ett tillkännagivande om höjd spärr vid riksdagsval. Motionären anför att dagens spärr på 4 procent finns för att underlätta regeringsbildning genom att färre småpartier kommer in. Spärren motverkar en uppdelning i många små partier, som vid ett lågt valdeltagande och hög mobilisering kan få oproportionerligt stort inflytande. I dag går utvecklingen mot allt större fragmentisering inom samhällsfrågor. Ett mycket stort antal partier, med kanske en enda fråga på sin agenda, ställer upp i riksdagsval. För att trygga stabiliteten i landets ledning borde spärren vid riksdagsval därför höjas till 6 procent. Detta skulle också leda till ökat valdeltagande genom att väljare till de partier som ligger nära gränsen mobiliseras i högre grad.

### Gällande ordning

Av 3 kap. 7 § regeringsformen framgår bl.a. att endast partier som har fått minst 4 procent av rösterna i hela riket får delta i fördelningen av mandaten. Ett parti som har fått färre röster får dock delta i fördelningen av de fasta valkretsmandaten i en valkrets där partiet har fått minst 12 procent av rösterna.

Spärrens uppgift är att motarbeta småpartier och hindra partisplittring (Erik Holmberg m.fl., Grundlagarna, 3 uppl. 2012, s. 237). Justitieministern anförde (prop. 1968:27 s. 198 f.):

Problemen vid utformningen av proportionella valsystem sammanhänger till väsentlig del med att man inte kan driva ett rättvisetänkande som varje proportionell metod är uttryck för så långt att andra värden i det politiska livet kommer i fara. En rättvis fördelning av mandaten i folkrepresentationen får inte köpas till priset av ett valsysteem, som uppmuntrar till partisplittring och därmed riskerar att förlama handlingskraften hos de demokratiska institutionerna. Demokratins duglighet är inte mindre viktig än rättvisan i valsystemet. Problemet är hur man skall kunna förse ett proportionellt valsysteem med lämpligt utformade spär-rar mot småpartier.

## Betänkandet Proportionalitet i val samt förhandsanmälan av partier och kandidater

2011 års vallagskommitté har i betänkandet Proportionalitet i val samt förhandsanmälan av partier och kandidater (SOU 2012:94) sett över bl.a. frågor om proportionalitet i allmänna val, dvs. val till riksdagen, kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige. Inför sitt ställningstagande med förslag vad gäller riksdagsvalet berörde kommittén bl.a. frågan om procentspärrar och andra spärrar mot småpartier. När det gäller val till kommunfullmäktige utredde kommittén och föreslog en småpartispärr.

### Utskottets ställningstagande

Det finns ett brett stöd för den rådande ordningen med en riksdagspärr på 4 procent. Utskottet noterar vidare att 2011 års vallagskommitté inte har gett uttryck för att någon förändring bör utredas. Mot den bakgrunden föreslår utskottet att motionen avslås.

## Motioner som behandlas i förenklad ordning

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör samma eller i huvudsak samma frågor som har behandlats tidigare under mandatperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (MP), 2 (SD) och 3 (V).

I betänkandet tas flera motionsförslag upp som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under mandatperioden. Det gäller rösträtt i förhållande till ålder eller medborgarskap, vilket tas upp i motionerna 2012/13:K208 (KD) 2012/13:K248 (S), 2012/13:K259 (M), 2012/13:K268 yrkandena 1–3 (SD), 2012/13:K321 (S), 2012/13:K324 (MP), 2012/13:K357 yrkande 1 (SD), 2012/13:K371 (S), 2012/13:A393 yrkande 29 (MP), 2013/14:K282 (S), 2013/14:K332 (SD), 2013/14:K337 (S), 2013/14:K342 (S), 2013/14:K365 yrkande 1 (SD), 2013/14:K390 yrkandena 1–3 (SD) och 2013/14:A394 yrkande 19 (FP). Dessa behandlades senast i betänkandena 2011/12:KU3 och 2013/14:KU9; reservationer finns av SD i betänkandena 2011/12:KU3 och 2013/14:KU9 samt av V i betänkande 2012/13:KU3.

Vidare gäller det begränsad möjlighet till återval som riksdagsledamot, vilket tas upp i motionerna 2012/13:K218 yrkande 4 (MP) och 2013/14:K250 yrkande 3 (MP) och personval, som tas upp i motionerna 2012/13:K326 (M), 2013/14:K315 yrkande 3 (M) och 2013/14:K227 i denna del (M), vilka senast behandlades i betänkande 2011/12:KU3, behörighetsvillkor för statsråd och ledamöter i riksdagen, vilket tas upp i motionerna 2012/13:K353 (SD), 2012/13:K357 yrkande 2 (SD), 2013/14:K307 (SD),

2013/14:K308 (SD) och 2013/14:K365 yrkandena 2–3 (SD), vilka senast behandlades i betänkande 2011/12:KU15 och föranledde en reservation (SD), samt skilda valdagar, som tas upp i motion 2013/14:K227 (M) i denna del, som senast behandlades i betänkande 2011/12:KU15.

Utskottet vidhåller de tidigare gjorda bedömningarna i dessa frågor och finner inte skäl att nu ta upp dem till närmare behandling.



## Särskilda yttranden

### 1. Motioner som behandlas i förenklad ordning, punkt 2 (MP)

Peter Eriksson (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 2. Då det gäller motionsförslagen från företrädare för mitt parti angående rösträtt i kommunala val för icke EU-medborgare enligt samma regelverk som gäller för EU-medborgare, nämligen att personer som är folkbokförda i Sverige men har annat medborgarskap än i ett EU-land, Island eller Norge ska få rösta i kommunal- och landstingsval, hänvisar jag till mitt partis nu aktuella motioner. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti har framfört i det sammanhanget men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

### 2. Motioner som behandlas i förenklad ordning, punkt 2 (SD)

Jonas Åkerlund (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 2. Då det gäller motionsförslagen från företrädare för mitt parti hänvisar jag till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för mitt parti i betänkandena 2011/12:KU3 och 2011/12:KU15. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

### 3. Motioner som behandlas i förenklad ordning, punkt 2 (V)

Mia Sydow Mølleby (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i förslagspunkt 2. Då det gäller motionsförslagen som gäller rösträtt hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för mitt parti i motsvarande frågor i betänkande 2011/12:KU3. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA

## Förteckning över behandlade förslag

### Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

*2012/13:K208 av Caroline Szyber (KD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ändring i grundlagen så att den som fyller 18 år under det år som allmänna val, val till Europaparlamentet eller folkomröstningar hålls anses röstberättigad.

*2012/13:K218 av Lise Nordin m.fl. (MP):*

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lagstiftning för att begränsa möjligheten till återval som riksdagsledamot.

*2012/13:K248 av Jonas Gunnarsson och Elin Lundgren (båda S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om försök med sänkt rösträttsålder i kommunalvalen.

*2012/13:K259 av Christer Akej (M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt rösträttsålder.

*2012/13:K268 av Kent Ekeröth (SD):*

1. Riksdagen beslutar om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar med den lydelse som framgår av motionen.
2. Riksdagen beslutar om ändring i kommunallagen (1991:900) med den lydelse som framgår av motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utföra de eventuella följdändringar i andra lagar som krävs på grund av ändringarna enligt yrkandena 1 och 2 ovan.

*2012/13:K321 av Johan Löfstrand m.fl. (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändrad rösträttsålder.

*2012/13:K324 av Jabar Amin m.fl. (MP):*

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av vallagen så att personer som är bosatta i Sverige, men har annat medborgarskap än i ett EU-land, Island eller Norge, ska få rösta i kommunal- och landstingsval enligt samma regelverk som gäller för EU-medborgare.

*2012/13:K326 av Fredrik Schulte (M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att avveckla personvalsspärren.

*2012/13:K353 av Thoralf Alfsson och Kent Ekeröth (båda SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast medborgare med enbart svenskt medborgarskap ska vara berättigade att kandidera vid val till Sveriges riksdag.

*2012/13:K357 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD):*

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utländska medborgare inte ska ha rösträtt i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast den som innehaft svenskt medborgarskap i minst tio år ska kunna utses till statsråd eller vara valbar till riksdagen som ledamot eller ersättare till ledamot.

*2012/13:K371 av Ylva Johansson m.fl. (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om likabehandling av invandrares rösträtt i lokala val.

*2012/13:K383 av Erik Almqvist (SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa spärren till riksdagen, valkretsindelningen samt minska riksdagens storlek.

Behandlas i den del som avser slopande av spärren till riksdagen och valkretsindelningen.

*2012/13:A393 av Åsa Romson m.fl. (MP):*

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island ska ges samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island bosatta i Sverige har.

## Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

*2013/14:K227 av Borianan Åberg (M):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en reformering av riksdagen.

Behandlas i den del som avser skilda valdagar och personval.

*2013/14:K250 av Lise Nordin m.fl. (MP):*

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en lagstiftning för att begränsa möjligheten till återval som riksdagsledamot.

*2013/14:K282 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rösträtt.

*2013/14:K283 av Adnan Dibrani (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd spärr vid riksdagsval.

*2013/14:K307 av Thoralf Alfsson och Kent Ekeröth (båda SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast medborgare med enbart svenskt medborgarskap ska vara berättigade att kandidera vid val till Sveriges riksdag.

*2013/14:K308 av Thoralf Alfsson och Kent Ekeröth (båda SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast medborgare som innehaft enbart svenskt medborgarskap under minst tio år kan utses till statsråd.

*2013/14:K315 av Jonas Jacobsson Gjörtler (M):*

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga ett ökat inslag av personval i de allmänna valen.

*2013/14:K332 av Carina Herrstedt (SD):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rösträtt för personer med dubbla medborgarskap för att säkerställa att medborgare endast kan rösta i ett EU-land.

*2013/14:K337 av Jonas Gunnarsson och Elin Lundgren (båda S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt rösträttsålder och efterföljande uppföljning.

*2013/14:K342 av Teres Lindberg (S):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att treårsregeln för utomeuropeiska invandrades rösträtt i kommun- och landstingsval avskaffas.

*2013/14:K365 av David Lång och Mikael Jansson (båda SD):*

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utländska medborgare inte ska ha rösträtt i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast den som innehaft svenskt medborgarskap i minst tio år ska kunna utses till statsråd.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att endast den som innehaft svenskt medborgarskap i minst tio år ska kunna vara valbar till riksdagen som ledamot eller ersättare till ledamot.

*2013/14:K390 av Kent Ekeröth (SD):*

1. Riksdagen beslutar om ändring i lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar enligt nedanstående lagförslagsändring.
2. Riksdagen beslutar om ändring i kommunallagen (1991:900) enligt nedanstående lagförslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återkomma med förslag till eventuella följdändringar i andra lagar som krävs på grund av ändringarna enligt punkt 1 och 2 ovan.

*2013/14:K394 av Maria Ferm m.fl. (MP):*

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island ska ges samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island som är bosatta i Sverige har.